ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΠΟΙΗΣΗ

- Παραγοντοποίηση είναι η διαδικασία κατά την οποία ένα άθροισμα το μετατρέπουμε σε γινόμενο.

ΒΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΠΟΙΗΣΗ

1. Κοινός παράγοντας
2. Γνωστή ταυτότητα
3. Ομαδοποίηση των όρων
4. Συμπλήρωση του τετραγώνου
5. Συνδυαστικές περιπτώσεις.

1. Κοινός παράγοντας

Ο κοινός παράγοντας βγαίνει από <u>όλους</u> τους όρους του αθροίσματος.

i) Από τους αριθμούς ο Μ.Κ.Δ τους
ii) Από τις μεταβλητές οι ίδιες με το μικρότερο εκθέτη
iii) Από τις παρενθέσεις οι ίδιες με το μικρότερο εκθέτη.

Παράδειγμα 1: Να παραγοντοποιηθούν

i) $18x^2 - 6\psi^2 = 6(3x^2 - \psi^2)$

ii) $3x^2\psi = 6x\psi^2 + 2x^3 = x\left(3x\psi - 6\psi^2 + 2x^2\right)$

iii) $9x^2 * (x-1)^3 - 6x^3 \cdot (x-1)^2 = \underbrace{3x^2 \cdot (x-1)^2}_{\text{Κοινος παραγοντας}}\left[\cdot 3(x-1) - 2x\right] = 3x^2 \cdot (x-1)^2 \cdot (x-3)$

2. Γνωστή ταυτότητα

Η παράσταση που μας δίνεται είναι το ανάπτυγμα κάποιας από τις ταυτότητες που γνωρίζουμε.

$\alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2 = (\alpha+\beta)^2$ (3 όροι)

$\alpha^2 - 2\alpha\beta + \beta^2 = (\alpha-\beta)^2$ (3 όροι)

$\alpha^2 - \beta^2 = (\alpha+\beta)(\alpha-\beta)$ (2 όροι)

$\alpha^3 - \beta^3 = (\alpha-\beta)(\alpha^2 + \alpha\beta + \beta^2)$ (2 όροι)

$\alpha^3 + \beta^3 = (\alpha+\beta)(\alpha^2 - \alpha\beta + \beta^2)$ (2 όροι)

$\chi^2 + (\alpha+\beta)\chi + \alpha\beta = (\chi+\alpha)(\chi+\beta) \longrightarrow$ τριώνυμο

$\alpha^3 + 3\alpha^2\beta + 3\alpha\beta^3 + \beta^3 = (\alpha+\beta)^3$

$\alpha^3 - 3\alpha^2\beta + 3\alpha\beta^2 - \beta^3 = (\alpha-\beta)^3$

άθροισμα $\xrightarrow{\text{ΠΑΡΑΓΟΝΤΟΠΟΙΗΣΗ}}$ γινόμενο

3. Ομαδοποίηση των όρων

i) Χωρίζουμε τους όρους σε ομάδες
ii) Κάθε ομάδα έχει το ίδιο πλήθος όρων
iii) Από κάθε ομάδα βγάζουμε κοινό παράγοντα
iv) Βγάζουμε παράγοντα την παρένθεση.

Παρατήρηση: 1 Αν δεν πραγματοποιείται το τελευταίο βήμα τότε κάνουμε ομαδοποίηση των όρων από την αρχή.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2: Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις
i) αx+αy+βx+βy ii) x^3+x^2+x+1

Λύση
i) $\underbrace{\alpha x+\alpha y}_{\alpha}+\underbrace{\beta x+\beta y}_{+\beta}=\alpha(x+y)+\beta(x+y)=(x+y)(\alpha+\beta)$

ii) $\underbrace{x^3+x^2}_{x^2}+\underbrace{x+1}_{+1}=x^2(x+1)+1(x+1)=(x+1)(x^2+1)$

Παρατήρηση 2: Αν η αλγεβρική παράσταση αποτελείται από περιττό πλήθος όρων τότε η ομαδοποίηση των όρων είναι πιο δύσκολή. Τότε γράφουμε τον ένα όρο ως άθροισμα και έχουμε άρτιο πλήθος όρων.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ : $2x^2+6x+4=2x^2+2x+4x+4=2x(x+1)+4(x+1)=(x+1)(2x+4)$

4 . Συμπλήρωση του τετραγώνου

i) Συμπληρώνουμε την ποσότητα που έχουμε για παραγοντοποίηση προσθέτοντας και αφαιρώντας κάποιον όρο ώστε να δημιουργήσουμε τέλειο τετράγωνο (δηλαδή μια από τις ταυτότητες $(\alpha+\beta)^2$ ή $(\alpha-\beta)^2$) και διαφορά τετραγώνων.
ii) Στη συνέχεια δημιουργείται διαφορά τετραγώνων.

Παράδειγμα 3: Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις
i) $\alpha^2+2\alpha\beta-8\beta^2$ ii) $\alpha^2+2\alpha-15$ iii) x^4+9-3x^2

Λύση:
i) $\alpha^2+2\alpha\beta-8\beta^2=\alpha^2+2\alpha\beta+\beta^2-\beta^2-8\beta^2=(\alpha+\beta)^2-9\beta^2=$
$(\alpha+\beta)^2-(3\beta)^2=(\alpha+\beta+3\beta)(\alpha+\beta-3\beta)=(\alpha+4\beta)(\alpha-2\beta)$
ii) $\alpha^2+2\alpha-15=\alpha^2+2\alpha+1-1-15=(\alpha+1)^2-16=(\alpha+1)^2-4^2=$
$=(\alpha+1+4)(\alpha+1-4)=(\alpha+5)(\alpha-3)$
iii) $x^4+9-3x^2=x^4+6x^2-6x^2+9-3x^2=x^4+6x^2+9-3x^2-6x^2=(x^2+3)^2-9x^2=$
$=(x^2+3)^2-(3x)^2=(x^2+3+3x)(x^2+3-3x)$

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Το τέλειο τετράγωνο στην περίπτωση iii) δημιουργείται με δύο τρόπους.

$$x^4+9-3x^2=x^4+6x^2-6x^2+9-3x^2=\begin{cases} x^4+6x^2+9-6x^2-3x^2=(x^2+3)^2-9x^2 \{\text{Διαφορα} \\ x^4-6x^2+9+6x^2-3x^2=(x^2-3)^2+3x^2 \{\text{Αθροισμα} \end{cases}$$

με μια διαφορά και με ένα άθροισμα. Πρέπει να πάρουμε τη διαφορά για να δημιουργήσουμε διαφορά τριγώνων.

4. Συνδιαστικές περιπτώσεις

Παράδειγμα 4^{ο} : Να παραγοντοποιηθούν οι παραστάσεις : i) $\alpha^2x^2-\beta^2x^2-\alpha^2y^2+\beta^2y^2$
ii) $\alpha^2+\beta^2-\gamma^2-\delta^2+2\alpha\beta+2\gamma\delta$ iv) x^4+1
Λύση:
i) $\alpha^2x^2-\beta^2x^2-\alpha^2y^2+\beta^2y^2=x^2(\alpha^2-\beta^2)-y^2(\alpha^2-\beta^2)=(\alpha^2-\beta^2)(x^2-y^2)$
$=(\alpha-\beta)(\alpha+\beta)(x-y)(x+y)$
ii) $\alpha^2+\beta^2-\gamma^2-\delta^2+201\beta+2\gamma\delta=\alpha^2+2\alpha\beta+\beta^2-\gamma^2-\delta^2+2\gamma\delta=$

$= \alpha^2 + 2\alpha\beta + \beta^2 - (\gamma^2 + \delta^2 - 2\gamma\delta = (\alpha+\beta)^2 - (\gamma-\delta)^2 = [(\alpha+\beta)+(\gamma-\delta)]\cdot[(\alpha+\beta)-(\gamma-\delta)] =$

$= (\alpha+\beta+\gamma-\delta)(\alpha+\beta-\gamma+\delta)$

iv) $x^4 + 1 = x^4 + 2x^2 - 2x^2 + 1 = x^4 + 2x^2 + 1 - 2x^2 = (x^2+1)^2 - (\sqrt{2}x)^2 = (x^2 + 1 + \sqrt{2}x)(x^2 + 1 - \sqrt{2}x)$